

**Приказ основних макроекономских показатеља
 у Републици Србији у 2008. и 2009. години**

Ред.бр.	ПОКАЗАТЕЉИ	ПЕРИОД	ВРЕДНОСТ
1	2	3	4
1.	Просечне бруто зараде	Мај 2009.	
1.1.	Укупно		43.183 дин
1.2.	Привреда		39.628 дин
1.3.	Ванпривреда		51.010 дин
2.	Просечне нето зараде	Мај 2009.	
2.1.	Укупно		31.086 дин
2.2.	Привреда		28.657 дин
2.3.	Ванпривреда		36.434 дин
	Просечне нето зараде у РС - децембар	2001. - 2007.	
	- 2001. година		8.456 дин
	- 2002. година		11.555 дин
	- 2003. година		14.528 дин
	- 2004. година		17.346 дин
	- 2005. година		22.079 дин
	- 2006. година		28.267 дин
	- 2007. година		34.471 дин
	- 2008. година		38.626 дин
3.	Минимална (нето) зарада		
3.1.	Минимална зарада	Децембар 2007.	10.668,00 дин
3.2.	Минимална зарада	Децембар 2008.	13.572,00 дин
3.3.	Минимална зарада нето по радном часу	Јан/Јун 2008.	70,00 дин
3.4.	Минимална зарада нето по радном часу	Јул/Дец 2008.	78,00 дин
3.5.	Минимална зарада нето по радном часу	Јан/Јун 2009.	87,00 дин
3.6.	Месечни износ минималне зараде 174 ч.	Јан/Јун 2009.	15.138,00 дин
4.	Запосленост	Април 2009.	
4.1.	Број запослених лица		1.974.430
4.2.	У предузећима, установама, задругама и организацијама		1.406.858
4.3.	Приватни предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих		567.572
5.	Незапосленост	Мај 2009.	
5.1.	Број незапослених лица		767.547
5.2.	- Жена		407.514
5.3.	- Мушкараца		360.033
5.4.	Стопа незапослености		24,99%
6.	Број незапослених према дужини чекања на запослење - (највеће учешће) (у %)	Април 2009.	
6.1.	До 3 месеца		13,86%
6.2.	Од 3 до 6 месеци		11,05%
6.3.	од 1 – 2 године		15,72%
6.4.	од 3 – 5 година		12,89%
6.5.	од 5 – 8 године		10,85%
6.6.	Преко 12 месеци		61,56% (472.535 лица)

7.	Број незапослених према старости (највеће учешће)	Април 2009.	
7.1.	од 25 – 29 година		13,24%
7.2.	од 30 – 34 година		12,61%
7.3.	од 35 – 39 година		11,94%
7.4.	Од 45 - 49 година		11,95%
7.5.	од 50 – 54 година		12,05%
8.	Индекси цена на мало	Јун09./ Мај 09.	Јун09./Дец 08.
8.1.	Република Србија	100,4	109,1
8.2.	Централна Србија	100,5	109,6
8.3.	Војводина	100,2	107,9
8.4.	Београд	100,4	110,1
9.	Индекс потрошачких цена	Мај09./Апр 09.	Мај09./Дец08.
9.1.	Република Србија	102,1	107,0
10.	Индекси трошкова живота	Јун09./ Мај 09	Јун 09./Дец 08.
10.1.	Република Србија	100,1	106,9
10.2.	Централна Србија	100,1	107,0
10.3.	Војводина	100,1	106,6
10.4.	Београд	99,8	107,2
11.	Потрошачка корпа	Април 2009.	
11.1.	Просечна		36.481,14 дин
11.2.	Минимална		23.178,23 дин
11.3.	Просечна потрошачка корпа - децембар	2001.- 2007.	
	- 2001. година		16.321,52 дин
	- 2002. година		16.886,64 дин
	- 2003. година		17.820,83 дин
	- 2004. година		20.745,94 дин
	- 2005. година		20.468,16 дин
	- 2006. година		26.211,12 дин
	- 2007. година		30.109,68 дин
	- 2008. година		33.573,10 дин
11.4.	Минимална потрошачка корпа- децембар	2001.- 2007.	
	- 2001. година		9.787,58 дин
	- 2002. година		10.383,52 дин
	- 2003. година		10.978,97 дин
	- 2004. година		12.640,38 дин
	- 2005. година		15.343,86 дин
	- 2006. година		16.262,17 дин
	- 2007. година		18.991, 52 дин
	- 2008. година		21.298,22 дин
12.	Најнижа месечна основица доприноса за обавезно социјално осигурање	од 1.маја 2009. године	14.677,00 дин

ИНДЕКСИ ИНДУСТРИЈСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

ø2008=100

	РЕПУБЛИКА СРБИЈА		ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА		ВОЈВОДИНА	
	III-09/ø08 (коначни резултати)	IV-09/ø08 (претходни резултати)	III-09/ø08 (коначни резултати)	IV-09/ø08 (претходни резултати)	III-09/ø08 (коначни резултати)	IV-09/ø08 (претходни резултати)
1	2	3	4	5	6	7
Индустрија - укупно	88,1	77,9	90,3	77,5	84	78,7
Вађење руда и камена	100,5	82,1	103,9	76,8	94,3	91,5
Прерађивачка индустрија	81,7	78,2	80,2	78,1	83,9	78,4
Производња и дистрибуција елект. енерг., гаса и воде	110,3	75,3	112,3	76,2	47,3	46,1

На дан: 24.02.2009.

- у 000 евра

13.	Приватизација 2002-2008	Бр. фирми	Број запосл.	Књигов. вредност	Продајна цена	Инвести ције	Соц. програм
13.1.	Тендери	109	90.259	952.844	1.179.022	1.168.462	276.689
13.2.	Аукција	1.713	144.415	1.099.220	1.111.910	224.392	
13.3.	Тандер+аукција	1.822	234.674	2.052.064	2.290.932	1.392.854	276.689
13.4.	Тржиште капитала	538	113.825	503.642	518.713	5.902	
13.5.	Укупно	2.482	365.115	2.615.218	2.872.916	1.398.756	276.689
13.6.	Раскиди уговора						
	Аукција	376	39.963	213.866	253.559	48.590	
	Тендер	16	11.388	72.441	485.220	135.928	2.042
	Укупно	392	51.351	286.307	738.779	184.518	2.042
14.	Пензије				Мај 09.		
14.1.	Број корисника пензија (укупно)						1.587.413
14.2.	Број корисника пензија - запослени						1.310.984
14.3.	Број запослених на једног пензионера						1,24
14.4.	Просечна пензија за запослене						21.714,00 дин
14.5.	Просечна пензија за самосталне делатности						21.279,00 дин
14.6.	Просечна пензија за пољопривреднике						8.138,00 дин
14.7.	Најнижи износ пензије - запослени				Мај 09.		11.088,23 дин
14.8.	Највиши износ пензије (нови Закон)						102.767,10 дин
14.9.	% учешћа просечне пензије у просечној заради				2001. – 2007.		
	- 2001. година						90,41%
	- 2002. година						72,99%
	- 2003. година						70,45%
	- 2004. година						67,89%
	- 2005. година						66,79%
	- 2006. година						61,76%
	- 2007. година						54,02%
	- 2008. година - запослени				Децембар 08.		56,00%
	- 2009. година - запослени				Мај 09.		69,85%
15.	Основни економски циљеви Владе Републике Србије						
15.1.	Бруто домаћи производ - БДП						
	-Раст БДП у наредне четири године годишње по стопи:						7%
	-Повећање реалног нивоа БДП у наредне четири године						30%
15.2.	Запосленост						
	-Отварање нових радних места у наредне четири године укупно						200.000
	-Смањење стопе незапослености						са 18,1% на 11,9%
15.3.	Инфлација						
	-Смањење са садашњег нивоа од око 12% на						4 % у 2012.
15.4.	Текућа плаћања						
	-Смањење дефицита са садашњих 13% на						8% у 2012.
15.5.	Инвестиције						
	-Повећање учешћа инвестиција у БДП са садашњих 22% на						25% до 28% у 2012.
15.6.	Пензије						
	-Повећање учешћа просечних пензија у просечној заради максимално						70%
15.7.	Основни правци привредних реформи у наредним годинама						
	-Завршетак приватизације друштвених предузећа, државних банака и осигур. друштава.						
	-Увођење конкуренције на тржиштима инфраструктурних и комуналних делатности и покретање приватизације (делимичне или потпуне) јавних предузећа која послују у њима						

-Укидање непотребних прописа којима се отежава прив. живот и поједностављење важећих прописа
-Повећање ефикасности судских органа при решавању приведних спорова и ефикасније спровођење стечајних процедура.
-Приватизација држаног пољопривредног и грађевинског земљишта, делимично у оквиру прописа реституције.

Саопштење приредили: Др Рајко Косановић, мр Сања Пауновић
Е-маил: rajko.kosanovic@sindikat.rs; sanja.paunovic@sindikat.rs Тел: 3335-177

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ОСНОВНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ

I – РЕАЛНИ СЕКТОР

Индустријска производња је у мају 2009. године порасла на месечном нивоу за 4,6% у оригиналној серији, а за 2,1% у десезонираној серији.

Овогодишња индустријска производња је мања од прошлогодишње за 19,5% у мају, а за 18,1% у периоду јануар-мај. Мај 2009. није донео промене у оцени динамике индустријске производње у Србији. Индустријска производња се налази дубоко испод прошлогодишњег нивоа: производња целокупне индустрије за 15% до 20%, а производња прерађивачке индустрије за пуних 20%. Криза индустријске производње највише се примећује у резултатима прерађивачке индустрије.

У односу на првих пет месеци прошле године, пад производње прерађивачке индустрије у овој години износи 22,7%. Насупрот томе, производња екстрактивне индустрије је редукована за 9,0%, а производња електропривреде за 3,4%. *Промет робе у трговини на мало* у мају 2009. према мају 2008. године мањи је за 1,7% у текућим ценама, а за 8,5% у сталним ценама. С друге стране, промет робе у трговини на мало у мају према априлу 2009. године мањи је за само 0,5% у текућим ценама, а чак за 2,7% у сталним ценама.

II – ФИНАНСИЈСКИ И МОНЕТАРНИ СЕКТОР

У мају 2009. године, *приходи буџета* Републике Србије изнели су 42,9 милијарди динара; при том је 40,3 милијарде динара потекло од пореских, а 2,6 милијарде динара од непореских прихода. Ово је за око 5 милијарди динара ниже него у априлу текуће године. Највеће апсолутно смањење прихода бележе приходи од акциза. Они су, са 9,5 милијарди динара у априлу, пали на 7

милијарди динара у мају. И у номиналном и у реалном изразу, све ставке приходне стране показују пад у односу на претходни месец. У поређењу са мајем прошле године, буџетски приходи су у мају ове године нижи за 4 милијарде динара. **Имајући у виду инфлацију у овом периоду, то би значило да су буџетски приходи реално опали за 17%.** Порески приходи имају реални пад од 18,7%, док непорески приходи имају реални пораст од 18,5%. У овом периоду најуочљивије је смањење прихода од ПДВ-а (за 2,4 милијарде динара номинално, или за 18% реално), као и прихода од царина (за 1,8 милијарди номинално, или за 38,8 реално), што је првенствено последица смањеног увоза. За првих пет месеци текуће године, буџет је укупно приходовао 231,6 милијарди динара, или 21,8 милијарди динара мање него у истом периоду претходне године. Реални пад прихода у овом периоду износио је неких 17%. У мају 2009. године *издаци буџета* износили су 58,3 милијарде динара, или 4,9 милијарди динара мање него у претходном месецу. Текући расходи су износили 54,4 милијарде динара, док је на капиталне издатке и набавку финансијске имовине издвојен остатак од 1,7 милијарди и 2,1 милијарде динара респективно. У поређењу са априлом, текући расходи су снижени за 7,3 милијарде динара, и то у највећој мери на рачун смањења трансфера осталим нивоима власти у износу од 6,6 милијарди динара, што је и било предвиђено једном од мера за ублажавање последица економске кризе. Од почетка године закључно са мајем, укупни расходи буџета изнели су 275,8 милијарди динара, што је за 5,8% било реално мање него у истом периоду прошле године. При том су текући расходи реално повишени за 2,9%, док су капитални издаци и буџетски кредити реално снижени за 83% и 70,7% респективно. У овом периоду највећи апсолутни раст бележе трансфери организацијама обавезног социјалног осигурања, који су порасли за 37,7 милијарди динара или за 41,6% реално. Као резултат наведених кретања, у мају је остварен дефицит од 15,4 милијарде динара, што, заједно са дефицитима из претходних месеци, чини укупан дефицит у првих шест месеци ове године од чак 44,2 милијарде динара. У оквиру *монетарне политике*, након два узастопна смањења референтне каматне стопе у априлу, у мају је референтна каматна стопа НБС остала непромењена на нивоу од 14% годишње. Међутим, у првој декади јуна референтна каматна стопа је смањена за 1 процентни поен и она тренутно износи 13% годишње.

III - ЗАРАДЕ И ЦЕНЕ

Просечна нето *зарада* исплаћена у мају 2009. године у Србији износи 31.086 динара и у односу на просечну нето зараду исплаћену у априлу мања је за 4,6% номинално и за 6,1% реално. У јавном сектору је у мају 2009. године исплаћена просечна зарада која је од просечне зараде исплаћене у претходном месецу мања за 3,1% номинално и за 4,7% реално. Просечна зарада исплаћивана у првих пет месеци 2009. године износи 30.793 динара; у односу на исти период претходне године, она је номинално већа за 11,7%, а реално је

већа за 2,4% (трошкови живота су повећани за 9,1%). У јавном сектору је, у овом периоду, исплаћена просечна зарада од 38.123 динара; ова зарада је у односу на исти период претходне године номинално већа за 7,6%, а реално је мања за 1,4%. Пад укупне *запослености* у предузећима, установама и организацијама убрзава се од марта 2009. године, те је запосленост у првих пет месеци 2009. године, према прелиминарним подацима РЗС, смањена за око 22.000 радника, тако да је у односу на исти период 2008. године мања за 1%. Запосленост је у мају 2009. године у односу на децембар 2008. године мања за 1,5%. У јавном сектору, у овом периоду, запосленост се није значајније променила. У мају 2009. године *инфлација*, мерена општим међугодишњим растом потршачких цена, убрзана је за 0,3 процентна поена у Србији – а у просеку је успорена за 0,6 процентних поена у ЕУ, и анулирана у ЕМУ. Као и претходних месеци текуће године, Србија је по висини међугодишње стопе инфлације надмашила све земље ЕУ. Међугодишња стопа инфлације изнела је 9,1% у Србији, а свега 0,7% у ЕУ као целини. У односу на претходни месец, општи ниво цена на мало у Србији је порастао за 1,5% у мају – а за само 0,4% у јуну 2009. године. Јун текуће године је био обележен сезонским појефтињењем пољопривредних производа и поновним поскупљењем течних горива. Општи ниво цена на мало је порастао за 5,8% у првом тромесечју, а за 3,1% у другом тромесечју 2009. године. За оба ова квартална раста цена пресудан је био раст контролисаних цена. У првом полуугодишту 2009. године цене на мало су порасле за 9,1% - а то, под непромењеним осталим условима, даје годишњи раст цена на мало од 19,0%.

Од јануара 2009. године извршене су **методолошке измене месечног истраживања о зарадама запослених**, које се односе на обухват јединица посматрања. Поред података о зарадама исплаћеним запосленима код правних лица (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације), које се добијају путем редовних месечних статистичких извештаја, при израчунавању просечних зарада укључују се и подаци о зарадама исплаћеним код физичких лица (предузетника), који се преузимају из Министарства финансија (из евиденција Пореске управе).

Израчунавање просечних зарада за јануар 2009. године извршено је са подацима Пореске управе за 166.166 запослених код предузетника, што у односу на укупан број запослених код предузетника представља обухват од око 45%. Зараде у том скупу су ниже, што утиче на смањење укупне просечне зараде у Републици Србији. Узорак на основу кога је израчуната просечна зарада за јануар 2009. године чини 85% запослених код правних лица и 15% запослених код физичких лица. Ефекат укључивања података о зарадама запослених код физичких лица је смањење јануарске просечне зараде за око 8%.

IV – ПОТРОШАЧКА КОРПА

У април месецу 2009. године вредност просечне потрошачке корпе износила је 36.481,14 динара, а минималне потрошачке корпе 23.178,23 динара.

У април месецу 2009. године за куповину просечне потрошачке корпе била је потребна 1,12 просечне нето зараде, а за куповину минималне потрошачке корпе 71% просечне нето зараде.

У односу на април 2008. године, у април 2009. године вредност просечне потрошачке корпе повећана је за 11,7%, а минималне потрошачке корпе 11,1%, а просечне нето зараде 0,2%.

V - ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ

У оквиру *спољнотрговинске размене*, према подацима РЗС, вредност извоза у мају 2009. године изнела је 521 милион евра и била је за 23,7% мања него у мају 2008. године. Увоз је у мају 2009. године вредео 850 милиона евра, и био је за 37,7% мањи него у мају 2008. године. Вредност дефицита у мају 2009. године од 329 милиона евра била је за 51,8 % мања него у мају 2008. године. Под претпоставком да се не изврши корекција увоза навише, ово је најмања вредност дефицита од јанура и фебруара 2005. године (након увођења ПДВ-а). Међугодишња стопа раста увоза у мају ове године најмања је од јула 1999. године, а покривеност увоза извозом највиша је од маја 1999. године (не рачунајући јануар 2005. године, када је услед увођења ПДВ-а увоз већ био фактурисан у децембру 2004. године). Иначе, у периоду јануар-мај ове године, укупна вредност извоза изнела је 2.254 милиона евра и била је за 24,1% мања него у истом периоду прошле године. У истом периоду увоз је вредео 4.495 милиона евра (и био је за 29,1% мањи него у одговарајућем периоду прошле године), а трговински дефицит је изнео 2.241 милион евра (и био је за 33,4% мањи него у одговарајућем периоду прошле године).

VI – ЕФЕКТИ СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ НА ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ У СРБИЈИ

Према подацима које је прикупила и обрадила економско одељење стручне службе СССС у **Информацији о ефектима светске економске кризе на положај запослених у Републици Србији**, у периоду јануар – април 2009. године, отпуштено је **10.005 радника**, а највљено је отпуштање **53.294 радника**.

Према овим подацима у Републици Србији **без посла остаје 2.500 људи месечно**.

VII – ПРЕСТАНЦИ РАДНОГ ОДНОСА

Према подацима Националне службе за запошљавање, током маја 2009. године радни однос је престао за 47.289 лица и у односу на исти период претходне године, забележено је смањење престанка радног односа за 3,08%.

У структури разлога престанка радног односа у мају 2009. године, доминантан је истек рада на одређено време – 24.587 (51,99%), а следе: закључивање споразума са послодавцем о престанку радног односа – 10.754 (22,74%), остали разлози утврђени законом и колективним уговором – 4.678 (9,89%), исплаћена одпремнина технолошким вишковима – 2.455 (5,19%), писмена изјава запосленог да жели раскид радног односа – 1.715 (3,63%), престанак рада послодавца – 768 (1,62%), навршених 65 година живота и 15 година стажа осигурања – 434 (0,92%), изречена мера престанка радног односа због повреде радних дужности и обавеза – 391 (0,83%).

По областима делатности, у структури престанка радног односа доминантна је делатност трговине са 12.400 (26,22%) престанака, а следе: прерађивачка индустрија са 12.102 (25,59%) престанака, активноасти везане за некретнине 4.317 (9,13%), грађевинарство – 3.626 (7,67%), саобраћај – 2.552 (5,40%), образовање – 2.537 (5,36%), и здравство – 2.194 (4,64%).

VIII – ПРИЈАВЉИВАЊЕ ПОТРЕБЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕМ

У мају 2009. године регистровано је 52.358 пријављених потреба за запошљавањем радника, од чега 67,84% на одређено време, а 32,16% на неодређено време. У односу на исти период претходне године забележено је смањење за 18,40%. Посматрано према степену стручне спреме највише је регистровано потреба за запосленима који имају трећи и четврти степен стручне спреме (57,7%).

IX – ЗАПОШЉАВАЊЕ СА ЕВИДЕНЦИЈЕ

Са евиденције Националне службе за запошљавање запослило се 20.689 лица, док се из радног односа запослило 27.359 лица.

У односу на исти период претходне године забележено је смањење запошљавања са евиденције за 24,8% или за 6.809 лица.

X – ПЕНЗИЈЕ

Са падом зарада пензије су достигле близу 70% просечне плате, иако је њихова реална вредност од октобра прошле до маја ове године опала за око 10%.

Пропуст Пореске управе што није редовно контролисала наплату доприноса, поред осталог, довео до тога да се прошлогодишњих 41% учешћа буџета у исплатама пензија повећа на 46,1%. Уколико би пензијски фонд остао без буџетске „подршке“, садашњи износ просечне пензије би се преполовио.

Наиме, средствима од уплаћених доприноса Фонд би пензионериома могао месечно да обезбеди у просеку 11.000 динара, уместо садашњих око 21.714 динара. Процене Фонда показују да би се на основу уплаћених доприноса у овој години обезбелико 237,8 милијарди динара, од 461 милијарду потребних за редовну исплату пензија, што је само око 56,8%.

Према подацима Фонда ПИО послодавци за доприносе дугују више од 100 милијарди динара. Многа предузећа не плаћају доприносе годинама, јер су блокирана, а многе фирме као дужници постоје само на папиру, што сигурно представља велико оптерећење и за пореску управу, пошто она може да наплати дуг само ако има од кога.

Интересатно је да је евиденцијом Фонда ПИО утврђено да у Србији има 2,7 милиона запослених, а не само 1,9 милиона који би требало сваког месеца да уплаћују доприносе и тако обезбеде средства за исплату пензија. То значи да је однос између броја запослених и пензионера нешто повољнији, односно да 1,69 запослених треба да плаћа доприносе за 1 пензионера.

ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ И ПРОСЕЧНЕ ПЕНЗИЈЕ У 2009. ГОДИНИ

Месец	Просечна зарада	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Просечна нето зарада (без пореза и доприноса)	ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА (процент у просечној нето заради)		
					ЗАПОСЛЕНИ	САМОСТАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ	ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ
Јануар	40.245	84,1	102,4	28.877	21.709 (75,18)	21.259 (73,62)	8.129 (28,15)
Фебруар	43.353	107,7	101,3	31.121	21.708 (69,75)	21.266 (68,33)	8.131 (26,13)
Март	42.213	97,4	100,4	30.362	21.709 (71,50)	21.278 (70,08)	8.133 (26,79)
Април	45.304	107,3	101,1	32.571	21.710 (66,65)	21.282 (65,34)	8.135 (24,98)
Мај	43.183	95,3	101,6	31.086	21.714 (69,85)	21.279 (68,45)	8.138 (26,18)
Јун							
Јул							
Август							
Септембар							
Октобар							
Новембар							
Децембар							